

NA VYŠŠÍ PLATY SE UŽ LETOS MOC NETĚŠTE

Za dva roky by měli mít učitelé průměrně tarif 36 tisíc plus zhruba 9000 korun v nenáročích

Tento školní rok by měl být dalším v řadě, kdy dostanou učitelé a třeba i kuchařky přidáno. Perspektiva průměrného platu 45 000 korun měsíčně pro pedagogy se přibližuje. S ministrem školství ROBERTEM PLAGOU (ANO) jsme ale hovořili i o jiných neméně důležitých věcech – například o odložené reformě financování regionálního školství nebo o problémech s některými neziskovkami, které komplikují přijetí vyhlášky o speciálním vzdělávání.

Jaký byl pro vás start nového školního roku?

Byl to můj první „ministerský“ začátek školního roku, těšil jsem se na něj, Ne na „novoroční“ projev, nejsem příznivcem květnatých připravených proslovů. Těším se ale na děti ve školní tělocvičně a na povídání s nimi.

Co nás čeká v tomto školním roce pozitivního?

Nechci, aby to vypadalo, že peníze jsou

jakousi mantrou, na druhé straně skutečně je důležité, že se daří několik let po sobě významně navyšovat finanční prostředky do školského rozpočtu. To platí i pro rozpočet příštího roku. Doufám, že tento trend přinese do školského systému financování tolik potřebnou stabilitu, předvídatelnost. Je to informace, že školství je skutečně opakovaně prioritou vlády a že touto prioritou bude i do budoucna. Chtěl bych, aby pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci uvěřili tomu, že se nám podaří defi-

cit ve školství (a to nejen finanční) do roku 2021 odstranit. A ještě z jedné věci mám radost – společně s ministerstvem zdravotnictví se nám podařilo novelizovat „pamlskovou vyhlášku“, nastavuje podle mého rozumnější pravidla. Jsem zvědav, jak bude fungovat. Předchozí znění podle ohlasů, které se ke mně dostaly, rozhodně nevedlo ke zlepšení stravovacích návyků žáků, bylo až hloupě represivní. Teď by měla být vyhláška bližší realitě, uvidíme, jak se odrazí ve školních bufetech. Rozhodně ale jejím zmírněním nerezignujeme na zdravé stravovací návyky. Uvědomujeme si ovšem, že tyto návyky jdou i za rodiči a rozhodně jich nedocílíme tvrdým nařízením.

Očekáváte v příštím školním roce nějaký problém?

Doufám, že na nás žádný zásadní problém nečeká. Když zůstanu u rozpočtu, jsem přesvědčen, že v jeho struktuře nečítá žádný strašák, kterému by ředitelé škol museli v průběhu roku čelit a který by se odrazil v odměňování učitelů, jako tomu

Foto: Petr Husník

► bylo v minulém roce s náklady na inkluzi. Ani v oblasti legislativy se nečeká žádná smršť.

Ani odsunutá reforma financování regionálního školství vás netrápí?

Ne, reforma bude vstupovat v platnost postupně, v jednotlivých krocích, což je podle mého pozitivní. Před prázdninami jsme se s kolegy rozjeli do regionů, mluvili s řediteli škol. Chápu, že nejsou z jakékoliv změny financování nadšeni, že mají obavy, každá změna přináší nejistotu a oblast

” V letošním roce rostly tarify o 15 %, bylo nutné rychle zvýšit základnu, aby byly tarifní tabulky více motivační pro to, aby lidé chtěli být pedagogy. Jakmile začne tarif růst na lákavější hodnotu, není nutné tolik tlačit na dynamiku růstu tarifu, je třeba si všimnout i nadtarifní složky platu, která oceňuje kvalitu a aktivitu.

školství si jich zažila v posledních letech strašně moc. Chystáme se beze zbytku využít času, který jsme odkladem dostali k dispozici, k vysvětlování, chceme, aby se terén se změnou financování šzil. A pokud se objeví nějaké „netěsnosti“, aby je bylo možné odstranit, aby se systém financování v této pilotní fázi co nejvíce vyladil. Pokud bychom reformu spustili najednou naplno do ostrého provozu, mohlo by to naopak přinést problémy, které by se řešily výrazně obtížněji. Finanční prostředky na rok 2019 se podařilo dostatečně navýšit, není to tak, že by reforma neodstartovala z důvodu nedostatku peněz. Podle mého toto řešení zvyšuje jistotu ředitelů a učitelů, skutečnost, že proběhne jakési pilotní období jak pro ministerstvo školství, tak pro školy, je pozitivní.

Nebude ale problémem reformy nedostatek učitelů? Počítalo se s navýšením počtu pedagogů zhruba o desetinu za situace, kdy už nyní kantoři scházejí a v některých aprobacích je skoro nemožné je najít. „Produkce“ pedagogických fakult během jednoho roku problém nevyřeší.

V rámci oněch deseti procent byli skryti i asistenti pedagoga, což ovšem neznamená, že pokrytí potřebu učitelů ve školách problém nebude. Jde o odhad, kolik kolegů bychom ve školách potřebovali, a bude ho obtížné naplnit. Situace na trhu práce je složitá a nemá smysl lhát si do kapsy, že někde čeká šestnáct tisíc kvalifikovaných učitelů na to, že jim někdo nabídne místo. Pedagogické fakulty skutečně zvýšenou potřebu učitelů nepokryjí, ani kdyby všichni absolventi nastoupili do škol, což nenastupují, ačkoliv se situace v této oblasti přece jen postupně zlepšuje. Přesto – musíme si stanovit růst počtu pedagogů ve školách jako náš cíl, více kvalitních lidí v oblasti vzdělávání nutně potřebujeme.

Nemůže ale právě problém nedostatku kvalitních pedagogů představovat pro reformu financování regionálního školství zásadní překážku? Mohou

být peníze, může být i dobrá vůle, ale budou scházet lidi.

Je pravda, že v některých školách to může zbrzdit nárůst počtu hodin, ředitelé jich nebudou moci tolik dělit. Nebudou moci maximálně využít možností, které nabízí PHmax. Bylo by lepší postupovat cestou zvyšování počtu pedagogů, ne cestou zvyšování počtu přespočetných hodin, ale i to je částečná možnost. Je jasné, že růst počtu učitelů o 16 000 v průběhu jednoho roku je nereálný, ale budeme k němu směřovat.

Původně MŠMT plánovalo, že se „pilotní“ běh reformy spustí už v tomto září. Skutečně mezi důvody odkladu nebyl nedostatek peněz?

Původní plán byl startovat reformu od 1. ledna 2019, v posledních měsících letošního roku by se na to ředitelé připravovali, financemi ale náklady pokryty nebyly. Některé krajské úřady s možnou změnou už od září ve své rezervě počítaly, jiné nikoliv. Hlavním důvodem ale byla zpětná vazba od ředitelů na seminářích organizovaných MŠMT právě kvůli kontaktu s terénem, o kterých jsem mluvil. Jistěže mezi nimi byli takoví, kteří říkali, že to není problém, že si svůj rozpočet bez potíží spočítají, většinový názor se ale klonil k rozfázování a postupnému spouštění reformy v několika krocích. Samotná reforma systému financování regionálního školství rozpočtově tedy začne 1. ledna 2020, ovšem školy dostanou potřebné finanční prostředky formou rozvojového programu už od září. S těmito penězi se už v rozpočtu roku 2019 počítá.

Ne všechny kraje jsou ale připravenou reformou nadšeny. Například Plzeňský kraj ji jasně odmítá, nelíbí se mu

zejména centralizace rozhodování o rozpočtu středních škol.

Plzeňský kraj je dlouhodobě radikálnější než jiné kraje, opačný názor zase zastávají představitelé Kraje Vysočina nebo Zlínského kraje. Ani ostatní se proti reformě financování nestaví, podle mých informací s ní souhlasí a přivítali její rozfázování.

Vydvihl jste zvyšování platů a zajištění potřebných financí na rok 2019, odbory ale chtějí ještě jednat o tom, aby platy ve školství rostly podobně jako v předchozích letech od října, od listopadu. Je to pro vás přijatelné?

Snaha odborů o co nejčasnější zvyšování platů je legitimní. Co mě se týká, pokud by se našly nějaké peníze ještě v tomto roce, pokud by byl lepší vývoj hospodaření, rozhodně bych se tomu nebránil. Na rovinu ale opakovaně říkám, že je pro mě důležitější, že máme zajištěn patnáctiprocentní nárůst objemu finančních prostředků pro pedagogické pracovníky od ledna 2019. A že vedu s paní ministryní financí Alenou Schillerovou jednání o prolomení tradice, kdy nároky na zvyšování platů pedagogů nebyly uvedeny ve střednědobých rozpočtových výhledech. V současné době to vypadá, že se podaří proplatit tyto nároky skutečně až do roku 2021, kam směřujeme s cílovým stavem, aby byl průměrný plat pedagoga 45–46 tisíc korun měsíčně. Právě skutečnost, že budou potřebné finanční prostředky naplánovány na další dva roky, vytváří prostor pro splnění vládního slibu a nárůst v odměňování pedagogů. Právě zanesení potřebných prostředků do střednědobých výdajových rámců je pro mě v současnosti důležitější než dosažení růstu platů už od listopadu.

Myslíte si, že se vám podaří do střednědobých rozpočtových výhledů dostat skutečně celou částku, kterou bude školství v dalších letech potřebovat?

To asi ne, ale věřím, že do nich prosadíme zdůvodněný růst, který mimo jiné pokryje i náklady na reformu financování regionálního školství, na slíbené zvýšení platů, ale kromě toho i nárůst rozpočtu vysokých škol.

Foto: Petr Husník

roce rostly tarify o 15 %, bylo nutné rychle zvýšit základnu, aby byly tarifní tabulky více motivační pro to, aby lidé chtěli být pedagogy. Jakmile začne tarif růst na lákavější hodnotu, není nutné tolik tlačít na dynamiku růstu tarifu, je třeba si všimnout i nadtarifní složky platu, která oceňuje kvalitu a aktivitu. Snažím se v nadtarifech opravdu vytvořit prostor pro ředitele škol, aby mohli ve svých školách nastavit systém odměňování podle svého, aby měli větší manévrovací prostor. A pak je na řadě i otázka příplatků, které byly tou dobrou částí kariérního řádu. Díky nim získají školy větší balík „zamašličkovasých“ peněz.

Máte poměr půl na půl pro rok 2020 předjednaný s odbory?

Musíme to s nimi probrat, určitě. Odbory logicky tlačí na to, aby byl co největší růst platů v tarifech, je to jistota pro pracovníka. Na druhou stranu mám pro jednání dost argumentů pro to, aby dostali, jak jsem říkal, prostor pro diferenciaci odměňování, a tím pádem pro řízení školy ředitelé. Není přece možné, aby ředitelé rozdělili tarify a na motivační složky platů zaměstnancům jim už nezbylo, což se bohužel v současnosti v některých školách stává. Poměr půl na půl ale není dogma, je to moje představa, o které jsem připraven jednat. Mám s jednáním se školskými odbory dobrou zkušenost a věřím, že se na nějakém rozumném kompromisu dohodneme.

Jakou máte představu o poměru tarifu a motivačních složek platu pedagogů?

Podle mého by bylo dobře, kdyby nadtarify tvořily průměrně zhruba 20 % příjmu pedagogů. Tedy – pokud směřujeme k průměrnému platu okolo 45 000 korun měsíčně, pak by měl tarif tvořit asi 36 000 korun a nenároky pak 9 000 korun.

Když mluvíme o cílovém stavu 45 000 korun měsíčně, ten byl popsán dvěma způsoby. Jednak se mluvilo o tom, že to bude 150 % průměrného platu pedagogů v roce 2017, což je napsáno i ve vládním prohlášení, jednak se uvádělo i naplnění slibu 130 % průměrného platu ve státu, což bylo nominálně zhruba totéž. Teď ovšem vláda po jednání s odborovou konfederací přijala průměrné zvýšení platů pracovníků veřejné sféry o 8 %, nikoliv o šest, jak se plánovalo, pak by se sice naplnil slib 150 % platu v roce 2017, ale nikoliv 130 % průměrného platu ve státu. To by musel růst učitelský plat víc, jak říkají školské odbory.

Je pravda, že deklarovaným cílem je 150 % k roku 2017, tedy zhruba průměrně 45 000 korun měsíčně, k tomu směřujeme. S ministerstvem financí se na této hranici shodujeme. Na druhé straně, pokud by dynamicky rostly platy ve státní sféře, nebude oněch 45 000 korun tak lákavých, jak jsme předpokládali. To by nebylo ideální. Stanovisko školských odborů tedy

Odkdy předáte financování sportu Národní sportovní agentuře?

Pro rok 2019 je sport stále ještě součástí kapitoly 333. Vláda v nedávné době dala neutrální stanovisko novele zákona o podpoře sportu, kterou předložil vládní zmocněnec pro sport Milan Hnilička. Vznik agentury se plánuje na rok 2020.

O kolik dostane školství v rozpočtu 2019 víc, než získalo letos?

O tom se pořád ještě jedná. Zatím je dojednaný nárůst přibližně 21,8 miliardy korun, ale to je bez oblasti sportu, a v rámci probíhajících jednání očekávám, že tato částka ještě trochu poporoste, zejména pro vysoké školy. Mám velkou radost, že se nám čerstvě podařilo po jednání pana premiéra s paní ministryní financí Schillerovou, se mnou a se školskými odbory dosáhnout také navýšení platů nepedagogických pracovníků z šesti na deset procent od ledna 2019. Přiznávám, to jsem si přál a mám z toho radost. Lidé, bez nichž by školy rovněž nefungovaly, totiž pracují za žalostné platy. V rozpočtu pro MŠMT tím získáme pro rok 2019 cca 800 milionů korun navíc.

No co všechno chcete zvýšený rozpočet využít?

Nejvíce peněz půjde pochopitelně na desetiprocentní zvýšení tarifů pedagogů a pětiprocentní navýšení nadtarifní složky platů. Další podstatnou částkou (zhruba jde o více než 4 miliardy korun) budou pokryty výdaje na společné vzdělávání včetně financí pro speciální školy. I finance pro církevní a soukromé školy rostou, to se odvíjí od růstu objemu peněz pro ostatní školy. Více peněz dostanou i mateřské školy na překrývání pedagogů. Plánujeme také dva rozvojové programy – jedním chceme pokrýt náběh PHmax od září 2019 (na to vyčleníme zhruba 0,7 miliardy korun), druhý by měl pomoci s odstraňováním regionálních disparit, ten bude mířit do mzdové

oblasti a řešit problém v krajích, kde je například velmi nízké osobní ohodnocení.

Deset procent bude rozepsáno do „pedagogických“ tarifních tabulek...

To jsou peníze, které budou rozděleny mezi pedagogy jednoznačně a nárokově v navýšeném tarifu od ledna 2019.

Proč nedáte do tarifů celých 15 %, proč 5 % směřuje do nadtarifů?

Tuto část už nechce a nemůže ministerstvo školství zaručit na každé výplatní páse. Na druhé straně – už jsem říkal, že v rozpočtu není nepokrytá položka, všechny tyto peníze by tedy měly jít do motivační části platu. Ředitelům tím navíc umožníme oceňovat podle vlastního uvážení dobré a kvalitní pedagogy.

Plánujete, že v těchto pěti procentech budou pokryty zvýšené příplatky pro třídní učitele, pro výchovné poradce, pro uvádějící učitele, které byly smety z stolu spolu s kariérním systémem?

V roce 2019 ještě ne, tehdy by mělo jít celých pět procent do nadtarifů, aby mohli ředitelé skutečně lépe motivovat kvalitní a aktivní učitele, protože oni je znají nejlépe a protože teď pro to mají malý prostor. Mělo by to přispět k řešení problémů (podle mého) velmi nízkých nenárokových složek platů. V dalším roce ale plánujeme rozdělení slíbeného navýšení například tedy na dvě stejné poloviny, kdy by jedna půlka šla do tarifů a druhá by byla využita kromě navýšení nadtarifních složek i na zvyšování například příplatků, o kterých jste se zmínil.

Potřebné zvýšení těchto příplatků se tedy bude řešit na úkor menšího růstu tarifů?

To by platilo, kdyby byl slib růstu tarifů o deset procent. Tak to není. V letošním

► chápu a ano – museli bychom se podívat na jakýsi redesign vládního závazku na odměňování pedagogů. Hlavním cílem těchto změn přece je, aby bylo učitelské povolání atraktivnější. Na druhé straně vah jsou ovšem rozpočtové možnosti státu, museli bychom tedy hledat nějaké vyvážení těchto faktorů.

U nepedagogů jste zmiňoval navýšení o 10 % v roce 2019. I tento růst chcete dělit na část do tarifů a část do nad-tarifů?

V tomto okamžiku jsme dojednali celkovou částku, ale předpokládám, že spíše by šlo celé zvýšení do tarifů.

” Rozsudek ve věci D. H. existuje, je samozřejmě nutné se s ním vypořádat, ale není přece možné se na něj odvolávat při každém jednání o změnách ve vzdělávání, které se týkají na 70 000 dětí a žáků ve společném vzdělávání.

Zmínil jste se o tom, že pro speciální školství a pro společné vzdělávání bude v příštím rozpočtu přes 4 miliardy korun. Do konce roku ale máme ještě čtyři měsíce, jak to bude v této době?

Na jaře tohoto roku jsme dostali od kraje po relativně složitém jednání analýzu, kolik financí jim schází na dofinancování speciálního školství a speciálního vzdělávání. Předpokládám proto, že více než miliarda korun, které jsme jim v červnu do rezervy poslali, rozepíšou kraje podle potřeb jednotlivých škol, které deklarovaly.

V oblasti legislativy zůstává otevřená otázka vyhlášky o speciálním vzdělávání. Měla platit od 1. září. Proč byla odložena?

Objevily se hlasy, které změny kritizovaly, ale po pravdě řečeno, to pro mě nebyl hlavní důvod, proč vyhlášku posunout. Prvotní bylo, že jsem chtěl, aby novela vyhlášky přinesla zlepšení nejen legislativní a finanční, ale i věcné. A k tomu byla nutná diskuze zainteresovaných stran. U některých problémů řešení, které by bylo zlepšením, ještě nevidím – jde hlavně o skupinu žáků se závažnými poruchami chování a možnosti práce s nimi. Jinak jsme došli v řadě bodů ke shodě nad řešením některých problémů, která tuto oblast kultivují, míříme třeba k podpoře sdílených asistentů. Jistě, slyším z různých stran, že tam něco chybí nebo něco přebývá, ale podle mého je důležité, aby byla vyhláška vybalancovaná jak z pohledu škol speciálních, tak škol běžných. Je prostě lepší to udělat pořádně než brzo. Proto tu debatu vedeme a myslím, že se tým MŠMT velmi snaží a máme za sebou řadu věcných jednání.

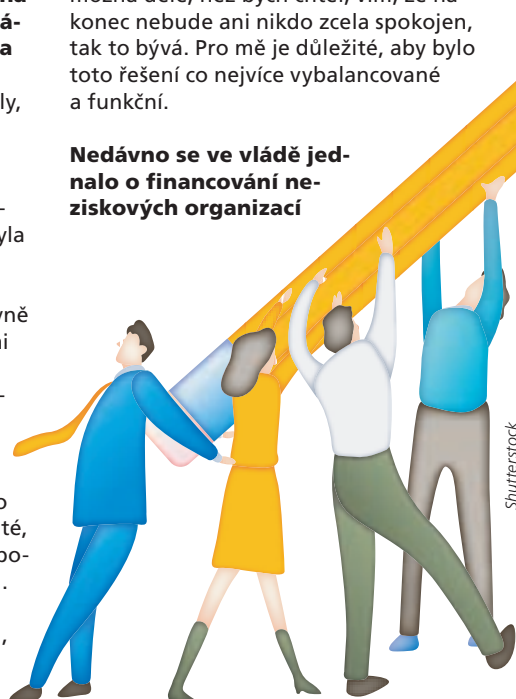
Už před prázdninami jste se zmiňoval o aktivitě některých neziskových organizací, které se obracely se stížnostmi na orgány Evropy i na premiéra, říkal jste, že vám to komplikovalo život...

Komplikovalo a ještě bude komplikovat, očekávám, že se tak budou chovat i dál. Považuji za naprosto nereseriozní, aby účastník diskuze vzal nehotový text a stěžoval si na něj v době, kdy se o něm ještě jedná. To beru stále jako velký faul. Udělali to ve fázi přípravy vyhlášky, při které jsme záměry zcela otevřeně poskytli veřejnosti a přizvali k jednání širokou škálu odborníků a zainteresovaných organizací, dali jsme prostor i věcné kritice.

Abychom byli konkrétní – jednalo se o Českou odbornou společnost pro inkluzivní vzdělávání, Open Society Fund a s nimi i o ombudsmanku?

Ano, bohužel, je to tak. Máme na tento problém odlišný pohled. Podle mého debata o společném vzdělávání není debatou o rozsudku D. H. (pozn. red.: jde o rozsudek Evropského soudu pro lidská práva z roku 2007 ve věci skupiny ostravských Romů, kteří si stěžovali na diskriminaci ve vzdělávání), na kterém své argumenty tito lidé staví a straší jím. Rozsudek ve věci D. H. prostě existuje, je samozřejmě nutné se s ním vypořádat, ale není přece možné se na něj odvolávat při každém jednání o změnách ve vzdělávání, které se týkají na 70 000 dětí a žáků ve společném vzdělávání. Není přece možné argumentovat tím, že se nesmí změnit slovo ve vyhlášce či zákonu, jinak bude následovat trest právě s rozsudkem D. H. související. To je manipulace! Nehraju si na odborníka na inkluzi, nikdy jím nebudu, nejsem přívržencem ani jedné ze stran, ale tím spíš se na problémy dívám věcně, jsem připraven poslouchat všechny názory a hledat co nejlepší řešení. Trvá to možná déle, než bych chtěl, vím, že nakonec nebude ani nikdo zcela spokojen, tak to bývá. Pro mě je důležité, aby bylo toto řešení co nejvíce vybalancované a funkční.

Nedávno se ve vládě jednalo o financování neziskových organizací

- Reforma financování odložena o rok, některé dílčí změny budou spuštěny od ledna 2019, naplno pak začne platit od ledna 2020.
- V listopadu 2018 bude vyhlášen rozvojový program na rok 2019 na vyrovnávání mezikrajových rozdílů v odměňování pedagogů (vyčleněna 1 mld. Kč).
- Od ledna 2019 posílení financování mateřských škol, které umožní překryv učitelek MŠ o 2,5 hodiny ve třídě denně, včetně rozšíření doby provozu, kde to bude potřeba (vyčleněno 1,8 mld. Kč).
- Od září 2019 možnost rozšíření počtu hodin výuky v ZŠ a SŠ (zejména formou většího počtu dělených hodin; vyčleněno 700 mil. Kč).

Zdroj: MŠMT

a podpora těch ve školství zpochybňována nebyla.

Objevil se názor, že se ve financování neziskových organizací najdou velké úspory. Víte, přes ministerstvo školství skutečně jde velký „balík“ peněz, jde o 6,7 miliard korun. Podstatná a narůstající část jde ovšem do sportovních organizací. Díky programu MŠMT Můj klub, který běží už třetí sezonu, jdou peníze zhruba k 4300 neziskovým organizacím, tedy tělovýchovným jednotám a sportovním klubům. Tam se prostě žádná úspora za situace, kdy vláda podporuje zvyšování finančních prostředků do sportu, najít nedá. Druhý největší objem financí jde církevním školám, které se sice navenek tváří jako neziskové organizace, ale de facto jimi nejsou. Čerpají 1,6 až 1,7 miliardy korun a i tato položka poroste. Kromě toho jsou menší částky

určeny jsou na programy vpsané usnesením vlády – na podporu romské menšiny nebo na podporu mládeže, Skauta, Junáka atd. I to jsou podle mého účelné vynaložené finanční prostředky, není příliš kde šetřit. Většina těchto organizací si tuto podporu skutečně zaslouží.

A neziskovky, které vyvíjejí činnost spíše politickou, než aby se věnovaly třeba přímé práci s dětmi s nejrůznějším oslabením a postižením?

To naštěstí není časté. Přiznávám, že mě taky někdy překvapí, že organizace podporovaná finančními prostředky ministerstva školství nebo třeba ministerstva práce a sociálních věcí na seminářích, které jsou z těchto prostředků hrazeny, bezdůvodně tato ministerstva kritizuje a manipuluje fakty. S tím mám opravdu problém, naštěstí to není problém systémový. A opakují, nejsem proti věcné kritice, té jsem myslím dostatečně otevřený.